

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ БОЙОВИХ ДІЙ НА ЗДАТНІСТЬ ТЕРИТОРІЙ АДАПТУВАТИСЯ ДО ЗМІН КЛІМАТУ

Шевченко Олександр Вікторович

кандидат економічних наук,

доцент кафедри геодезії та картографії,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Пронь Ольга Сергіївна

здобувачка магістратури факультету землевпорядкування,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Військові дії є однією з найбільш руйнівних форм людської діяльності, що несуть значні екологічні, економічні та соціальні наслідки на територіях, де вони відбуваються. Країна-агресор руйнує інфраструктуру, спричиняє втрату людських життів, міграції населення та серйозні екологічні збитки (забруднення повітря, земельних і водних ресурсів, знищення лісів та інших природних ландшафтів).

Для України дослідження впливу повномасштабних бойових дій на стійкість територій до кліматичних змін є критично важливим. Адже, дане дослідження має вагоме значення для забезпечення глобальної безпеки.

Сьогодні через військові або політичні мотиви російські війська умисно завдають шкоди навколишньому середовищу України. За підрахунками Держекоінспекції, за 11 місяців повномасштабного вторгнення російська агресія завдала збитків довкіллю на суму понад 1 трлн 743 млрд грн. Збитки від забруднення ґрунтів та засмічення земель перевищують 688 млрд грн, від забруднення атмосфери – 998 млрд грн, а від забруднення та засмічення водних ресурсів – понад 56 млн грн. Крім того, через бойові дії загинуло понад 6 млн сільськогосподарських тварин та близько 50 тис. дельфінів [1].

Наразі наслідки впливу російсько-української війни на екологію неоцінені, проте вже відома значна кількість терористичних актів країни-агресора, що завдали значної школи екосистемі України та світу в цілому. Окопи в Рудому лісі, обстріли на території АЕС, влучання ракет у хімзаводи та нафтобази, мінування Чорного моря, підри्व Каховської ГЕС, затоплення шахт та загибель флори й фауни – усе це має серйозні наслідки для довкілля України [2].

Деокуповані та прикордонні території України, зокрема, які межують з росією та білоруссю, систематично потерпають від артилерійських обстрілів, замінувань, бомбардувань, ракетно-авіаційних ударів тощо. У

зонах активних бойових дій країна-агресорка неодноразово використовувала тактику «випаленої землі», що має катастрофічні наслідки для навколишнього середовища й спричиняє довготривалу деградацію (рис. 1). Використання фосфорних бомб російськими військами, які заборонені міжнародними конвенціями для застосування проти військових цілей в житлових районах, мають дуже негативний вплив на довкілля. Адже, горіння фосфору призводить до загибелі флори, фауни й всього навколо, оскільки такі дії у реакції з киснем дуже швидко перетворюються у загоряння [2]. У результаті, це призводить до масштабних екологічних руйнувань, які впливають на всі компоненти екосистеми, насамперед безпосередньо на ґрунт.

Рис. 1. Карта бойових дій в Україні станом на початок 2024 року

Внаслідок збройної агресії росії, Україна стала однією з найбільш замінованих країн світу. Майже третина території держави непридатна для використання та небезпечна для життя. Для прикладу, якщо провести аналогію з іншими країнами, це прирівнюється половині площі Німеччини або чотири Естонії. За оцінками фахівців Рахункової палати України, росія перетворила український родючий чорнозем в найбільш вибухонебезпечні землі у світі. Станом на січень 2023 р. близько 30 % території країни потребуватиме розмінування, яке, за прогнозами, займе щонайменше 10 років [3].

Війна створює проблеми в усіх сферах життя країни, від знищення житлових будинків та інфраструктури до негативних економічних і серйозних екологічних наслідків, які відчуватимуться протягом багатьох

десятиліть. Ці взаємопов'язані сфери породжують системні проблеми, які жодна країна не може вирішити самотійно.

Таким чином, військові дії мають глобальний негативний вплив на екологію та стійкість територій до кліматичних змін. Руйнування інфраструктури, забруднення навколишнього середовища, знищення біорізноманіття можуть призвести до глобальних катастрофічних наслідків. Одним з найбільш помітних результатів зміни клімату є значне зниження якості повітря через масштабні пожежі, вибухи та використання важкої військової техніки.

Список використаних джерел:

1. Екоцид в Україні: за що росія виплачуватиме репарації? SaveDnipro: веб-сайт. URL: <https://www.savednipro.org/ekocid-v-ukrayini/> (дата звернення: 07.07.2024).

2. Панченко О. Як обстріли та бої впливають на наше довкілля. Запитуємо в українських та міжнародних фахівців. Наслідки ракетних ударів, обстрілів з артилерії та знищення військової техніки. The Village Україна: веб-сайт. URL: <https://www.village.com.ua/village/city/eco/326103-yak-strazhdae-ekologiya-cherez-obstrili> (дата звернення: 05.08.2024).

3. В Україні заміновано 30% території, на розмінування підуть десятки років – ДСНС. Суспільне новини: веб-сайт. URL: <https://suspilne.media/366982-v-ukraini-zaminovano-30-teritorii-na-rozminuvanna-pidut-desatki-rokiv-dsns/> (дата звернення: 15.07.2024).